Anul IV. — Nr. 10 15 Ianuarie 1941

# ÎNSEMNĂRI SOCIOLOGICE

Director: TRAIAN BRĂILEANU

CUPRINSUL

ARTICOLE



REVISTA CĂRȚILOR



REVISTA REVISTELOR



REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA:
BUCUREȘTI, strada Atena 27
Telefon 5.86.74 (orele 12—13 și 19—20)

*7 Lei Exemplarul*

www.dacoromanica.ro

Apar de două ori pe lună

Abonamentul pentru 1 an . . . . . . . Lei 150
Exemplarul . . . . . . . . . . . . . „ 7

Fiecare număr va avea cel puțin 32 pagini
Manuscrisele nu se înapoiază

Inscris la Tribunalul Ilfov, Secția I. Nr. 70/1940

www.dacoromanica.ro

ANUL IV. Nr. 10 15 Ianuarie 1941

# Însemnări Sociologice

Director: TRAIAN BRĂILEANU

## Ideologie, ştiinţă, profesiune[1]

Cînd Führerul cheamă, în fiecare an în ziua de 1 Mai, comunitatea etnică germană, el o găseşte unită în semnul muncii. Munca este orice prestaţie necesară comunităţii etnice în organizarea ei, pe calea desăvîrşirii ei. In muncă, considerată ca prestare de serviciu, ne împlinim noi toţi datoria faţă de totalitate ca şi faţă de noi înşine: calitatea noastră de membru cît şi personalitatea noastră. Munca nu e necesară omului numai în vederea cîştigului, a dobîndirii mijloacelor de existenţă; ea are, dimpotrivă, o misiune mai înaltă, anume de a fi mijlocul şi mediul prin care aducem contribuţia noastră ca membri ai comunităţii de viaţă a neamului, în care, totdeodată, desvoltăm, încercăm şi desăvîrşim viaţa noastră personală. O existenţă de trîntor fără de muncă, fie că vegetează din lipsă de lucru pe cheltuiala comunităţii sau că rezultă din luxul unei moşteniri bogate, înseamnă totdeauna o boală socială şi condamnă pe acel individ la degradare şi josnicie. Munca este mijlocul de

---

[1]) D-l profesor *Ernst Krieck* ne-a făcut cinstea să ne trimită pentru revista noastră acest interesant studiu, în care se oglindeşte limpede concepţia naţional-socialistă privind ierarhia şi valoarea profesiunilor după criteriul muncii creatoare în folosul comunităţii etnice. In scurta noastră dare de seamă asupra lucrării D-lui *Krieck* „Wissenschaft, Weltanschauung, Hochschulreform" (ştiinţă, ideologie, reformă universitară), apărută în numărul trecut (9) al revistei, am amintit cîteva din cele mai însemnate scrieri ale acestui pătrunzător doctrinar al naţional-socialismului.

Colaborarea D-lui *Krieck* la revista noastră va contribui fără îndoială la adîncirea relaţiunilor de prietenie între România legionară şi marele Reich naţional-socialist.

Traducerea în româneşte a studiului de faţă a fost făcută la Heidelberg de D-l *Iosif Antohi*, doctor în filosofie, elev al D-lui profesor E. *Krieck*.

www.dacoromanica.ro

înălțare a fiecărui neam, dar și mediul formării și educării caracterului pentru umanitate.

La muncă sîntem cu toții egali în fața comunității etnice, căci munca noastră a tuturora e necesară vieții comunității etnice ca și nouă înșine. Totodată, fiecare dintre noi stă, cu munca sa, în cadrul comunității neamului, într'un domeniu special de probleme sau sferă specială de viață, pe care o numim profesiune. Profesiunea impune persoanelor și muncii lor necesitatea unor cunoștințe și destoinicii speciale, cît și a unei sporiri posibile în direcția vieții determinată prin scopul profesiunii : prin organizarea profesiunilor comunitatea etnică, în devenirea ei istorică, se structurează și se realizează prin muncă.

Ceeace numim concepția noastră despre lume (ideologie) are ca centru esențial ideea comunității etnice. In această idee sîntem tot așa de înrădăcinați cu profesiunea noastră ca și cu persoana noastră, deoarece profesiunea și persoana reprezintă modul manifestării noastre ca membri și servitori ai totalității comunității etnice. Comunitatea etnică își are condițiile naturale în sînge și pămînt, condițiile istorice în devenire, în destinele și prestațiile trecutului, iar desăvîrșirea trebue să și-o găsească în viitor. Deaceea rasa și spațiul vital, proveniența istorică și viitorul neamului sînt, întrucît prin acestea se constitue comunitatea etnică, factorii hotărîtori ai ideologiei, prin care dobîndim conștiința realității determinante a vieții. Componentele ei formează la un loc temeiul comun și scopul obligatoriu pentru devenirea noastră personală și profesională, care în nici un caz nu pot fi despărțite una de alta. Tot de comunitatea etnică e determinată onoarea națională și personală, ținuta, valoarea morală. Nu mai există o despicare a onoarei și ținutei după stări, obîrșie și rang social. Dar, precum ordinea profesională și educația profesională cere, pentru realizarea problemelor profesionale speciale pe fundamentul doctrinar comun, o separare și ierarhizare distinctă după cunoștințe și destoinicii necesare profesiunii, tot așa e necesar deosebit, prin felul profesiunii — de pildă la jurist, medic, educator și economist —, modul participării la onoarea națională comună, felul ținutei și al moralității. Chiar dacă pentru noi nu mai există o onoare separată și opusă după stări, ca în evul mediu, unde onoarea nobilimii era radical deosebită de cea a breslașului meseriaș, ceeace — precum se știe — s'a manifestat pînă în pragul noului Reich, cînd fiul negustorului nu putea deveni ofițer de re-

www.dacoromanica.ro

zervă, există însă, totuş, o participare la onoarea naţională diferenţiată după felul profesiunii. Precum ştiinţa şi destoinicia profesională ale ofiţerului, medicului, juristului, educatorului, economistului răsar şi cresc deosebit din fundamentul comunităţii etnice, tot aşa şi onoarea lor profesională, etosul lor profesional. Tot de aci debîndeşte deci fiecare profesiune perspectiva sa specială asupra totalităţii concepţiei despre lume şi viaţă. Tocmai dinspre laturea formativă ştiinţa profesională a medicului, a juristului, a educatorului sînt, sau ar trebui să fie, nu numai instrucţii şi precepte tehnice-profesionale deosebite, ci perspective şi înţelegeri ale totalităţii ideologice, determinate de scopul şi etosul profesiunii. In acest fel, cum se poate vorbi de etosul profesiunii medicului, juristului, educatorului, tot aşa se poate vorbi cu precauţie şi de caracterul omului ca medic, jurist, pedagog. Asemenea diversităţi n'avem astăzi prea puţine, ci dimpotrivă, chiar cu mult prea multe. De exemplu, concepţia juriştilor şi medicilor despre om e determinată încă foarte mult, prinsă fiind încă în tradiţia feudală a ştiinţelor lor profesionale, de ideile universaliste de provenienţă străină, de pildă cunoştinţa de drept la jurişti de formalismul şi absolutismul dreptului roman şi nu de cel german, necum de principiile fundamentale ale dreptului naţional-socialist. Prin aceasta, etosul şi idealul profesiunilor privesc înapoi spre felurite origini şi înainte spre felurite scopuri.

Dar trebue de subliniat cu toată tăria: comunitatea etnică naţional-socialistă recunoaşte foarte hotărît o ordine de ierarhie şi de valoare a personalităţilor după măsura şi gradul prestaţiilor lor pentru totalitatea neamului. Ea nu recunoaşte însă nicidecum o ordine ierarhică şi de valoare a profesiunilor ca atare, întrucît toate profesiunile sînt egal de necesare vieţii comunităţii etnice. Dinapoia ierarhiei sociale a profesiunilor, în special dinapoia unui rang pretins apriori mai superior al aşa numitelor profesiuni intelectuale, sau al muncitorilor intelectuali, se ascunde, în cele din urmă, numai o pretenţie corporatistă sau tradiţională la o onoare mai superioară şi la o valorare socială superioară. Dar revoluţia a distrus aceasta fundamental. Reprezentantul unei aşa numite profesiuni intelectuale, de exemplu un medic sau un jurist, ocupă şi aşa dela început un loc mai favorabil faţă de un măturător de stradă sau un minier, întrucît el, prin mijloacele şi posibilităţile sale profesionale, are cu mult mai mari înlesniri să îndeplinească o

www.dacoromanica.ro

prestaţie superioară şi să dobîndească un loc de conducere. Nu există însă nici un motiv de a considera pe un medic sau jurist ca atare şi din capul locului ca membru superior şi mai valoros al comunităţii etnice, decît pe un măturător sau minier. Condiţiile de viaţă şi muncă mult mai favorabile ale muncitorilor aşa numiţi intelectuali nu trebue să fie altceva decît un stimulent mai puternic, un grad mai înalt de obligaţie. Deaceea, în principiu, cineva ar putea înainta fiind minier sau măturător de stradă la loc de conducere, ca şi dela profesiunea medicului sau juristului. Dar, în sfera aşa numitelor profesiuni intelectuale, un medic sau jurist, deci în legătură organică cu profesiunea, poate înainta prin prestaţii superioare la loc de conducere, ceeace e imposibil pentru profesiunea măturătorului de stradă. Cine a fost odată să zicem conducător de sindicat a trebuit să treacă desigur printr'o schimbare de profesiune. Această favoare rezultată din felul profesiunii nu trebue să statornicească nici un privilegiu ci numai o obligaţie sporită. Inainte de multă vreme, cînd faimoasa politică de salarizare sindicalistă de odinioară a funcţionarilor şi dascălilor opera cu argumentul studiului universitar costisitor, care îşi cerea deaceea contravaloarea ridicată în salariu şi onoare, eu am răspuns: dacă starea mea socială mi-ar fi îngăduit studiul la Unversitate, într'aceasta aş fi văzut o bucurie şi o îndatorire la prestaţiile cele mai înalte, nu însă un motiv de împovărare şi molestare financiară.

Ceeace numim noi profesiuni intelectuale sau muncitor intelectual e caracterizat prin faptul că exercitarea profesiunii şi pregătirea pentru ea e legată de ştiinţă. Cine a încercat vreodată în mod serios să aprofundeze problema de ce anumite profesiuni sînt legate de erudiţie şi altele nu, observă imediat că atinge o problemă foarte spinoasă în urma căreia îşi ridică foarte repede teribilul cap de Meduză întrebarea despre însăş natura, naşterea şi necesitatea ştiinţei. Aici, nu mă pot opri la această problemă, ci trimit la al 2-lea şi al 3-lea volum al lucrării mele „Völkisch-politische Anthropologie" [1] (Antropologia naţional-politică). Voiu aminti doar numai două principii:

1) Nu există, nici într'un fel, o profesiune reală care ar fi întemeiată pe ştiinţă şi ar isvorî din ştiinţă; ci, dimpotrivă, fiecare profesiune e mai veche decît ştiinţa coordonată ei şi îşi

1) Apărută 1937—38 în Armanen-Verlag, Leipzig. (Nota traducătorului)

www.dacoromanica.ro

are temeiul în vocaţie sau harisma împreună cu toate nevoile originare ale comunităţii de viaţă omeneşti, faţă de care ştiinţa preia totdeauna numai o funcţiune de instruire şi ajutorare tehnologică şi ideologică. Inainte de a fi apărut vre'o ştiinţă, existau de mult medici, judecători şi dascăli.

2) Orice ştinţă — atît în trecut şi nu mai puţin în prezent şi viitor — are nevoe, ca şi orice profesiune, de un fundament ideologic şi o axă doctrinară a sensului. Intr'aceasta ştiinţa — abstracţie făcîndu-se de utilitatea ei tehnică şi prelucrînd fundamentul ei experimental — ia asupra sa funcţiunea mitului explicativ al lumii. Orice sens adevărat formativ al ştiinţei are ca scop o imagine despre lume a cărei esenţă este o imagine despre om adequată umanităţii dintr'un moment dat. Cu ajutorul acestui prototip, omul însuş se formează, justificîndu-şi în mod conştient felul, locul şi rostul vieţii sale, după care îşi conduce şi-şi făureşte viaţa sa. Demnitatea cea mai înaltă a omului este de a-şi putea desăvîrşi din conştiinţă şi activitate proprie creatoare înţelesul şi forma vieţii sale.

De cînd ştiinţele au distrus zăgazul pozitivismului îngust şi au intrat într'o nouă perioadă a devenirii lor, ele şi-au redobîndit rostul şi spiritul pentru propriul lor fundament şi scop ideologic. Ştiinţa dreptului înţelege astăzi tot mai mult că ea are tot aşa nevoe de o antropologie condusă ideologic ca fundament şi concepţie călăuzitoare ca şi medicul, ca şi educatorul, ca şi reformatorul. Chiar economiştilor şi tehnicienilor le-a răsărit de aci o lumină nouă, cînd şi-au dat seama că, deşi profesiunile lor se deosebesc din punct de vedere tehnic şi etic, ei au totuş nevoe de un fundament comun, căci ei stau ca membri ai comunităţi etnice în faţa unui scop comun, ca părtaşi la o problemă generală comună. Filosofia, cu totul decăzută şi lipsită de sens, renaşte din mişcarea naţional-socialistă prin faptul că contribue într'o acţiune de colaborare cu ştiinţele profesionale şi speciale la făurirea unei asemenea antropologii îndreptate ideologic, a unei imagini omeneşti rasisto-naţional-politice. In orice caz, antropologia noastră călăuzită ideologic, împreună cu ştiinţele speciale şi profesionale ce-i aparţin, se ocupă cu structurarea şi pătrunderea realităţii, în opoziţie cu ideea umanităţii abstracte a secolelor trecute care căuta pe aşa numitul om „pur", pe omul de dincolo de caracterul său rasist şi etnic şi de dincolo de dependenţa sa istorică şi politică; această idee de umanitate, potrivită postulatului ideologic al unei raţiuni

www.dacoromanica.ro

omeneşti pure, universale, egale şi neschimbate, era marele subiect al filosofiei şi fundamentul ideologic pentru toate ştiinţele speciale şi profesionale, fie că ele aveau conştiinţa acestui fapt sau că simulau numai aşa zisa lipsă de presupoziţii.

Intreită este posibilitatea şi sarcina celor ce prin profesiunea lor structurează realitatea cu ajutorul ştiinţei — şi anume:

1. de a coopera la organizarea condiţiunilor de viaţă exterioare ale neamului, aşa dar tehnică în înţelesul cel mai larg al cuvîntului;

2. de a coopera la făurirea ordinelor de viaţă naţională şi modurilor de viaţă, şi în sfîrşit

3. de a coopera la desăvârşirea igienică şi educativă a umanităţii naţionale, a puterii ei de viaţă, a caracterului ei, a voinţei ei.

Aceeaş întreită problemă este şi cea a profesiunilor, dintre care un anumit număr, pe care le-am putea deosebi ca profesiuni conducătoare de cele ajutătoare, sînt legate de ştiinţă ca mijlocul lor cel mai important de acţiune şi creare.

Dela 1933 încoace, nimeni nu mai tăgădueşte în Germania că ţinuta generală de membru şi orice etos profesional trebue să fie legat ideologic şi îndreptat după ordinea rasistă a valorilor. Are însă oare ideologia ceva comun cu cunoştinţele şi destoiniciile profesiunii, în cele din urmă cu ştiinţa în general? Avem chiar destui compatrioţi — şi numărul lor e în creştere din pricina actualei tendinţe simţitor retrograde — cari declară că ştiinţa şi ideologia ar fi două lucruri separate în mod necesar şi cari vreau deci să le ţină principial despărţite. Dar astăzi se poate dovedi cu toată certitudinea că şi în trecut, aşa dar în timpul cînd se enunţa ideologia zicînd că ştiinţa este lipsită de presupoziţi şi independentă de judecăţi de valoare, n'a existat nicicînd o ştiinţă fără fundament ideologic şi fără direcţie ideologică. Dacă astăzi formăm cetăţeni şi profesiuni în sensul ideologiei naţional-socialiste, în sfera Universităţii însă, vrem să desăvîrşim această formare printr'o ştiinţă de altă natură şi altă direcţie, asta înseamnă desigur să introducem în unitatea educaţiei şi formării o ruptură şi desbinare, înhămînd un cal înaintea căruţei iar pe celălalt dinapoia ei. Putem ajunge oare cu caii astfel înhămaţi la ţinta ce ne-am propus-o ? De fapt, în sfera politicei culturale, ştiinţa devine tot mai mult adăpostul şi sprijinul reacţiunii, ceeace odată s'ar putea răsbuna amar în refacerea internă a neamului şi umanităţii.

www.dacoromanica.ro

In epoca noastră clasică, ideea ştiinţei a fost una şi aceeaş cu ideea culturii. Amîndouă participau la ideea umanităţii constituită ca unitate a adevărului, binelui şi frumosului, după care trinitate de idei era încă împărţit, cum ştim, sistemul filosofic kantian.

Acestea au determinat ştiinţa, arta, morala, dreptul şi toată cultura. Din punctul de vedere al ideologiei naţional-socialiste nu se tăgădueşte bine zis umanitatea cu toată împărţirea ei după ideile adevărului, frumosului, binelui şi dreptăţii, aşa cum o găsim şi la Platon. Dimpotrivă, ideile vor fi numai desprinse din spaţiul separat al spiritului pur şi al universalităţii, dintr'o lume superioară existentă pentru sine, şi vor fi implîntate în realitatea vieţii naţionale cu componentele ei rasa, istoria şi politica, ca principii regulatoare ale structurii realităţii. Prin urmare, nu negăm că adevărul şi veracitatea reprezintă legea conducătoare şi regulatoare a cunoaşterii, etosul ştiinţei. Dar numai că nu vedem ţelul şi rostul ştiinţei într'un adevăr abstract şi existent pentru sine. Dacă recunoaştem adevărul ca legat de felul rasei noastre şi de destinul nostru politic, atunci dobîndim în acest fel o cunoaştere adevărată, concretă şi ştiinţifică, care după principiul lui Goethe devine rodnică pentru viaţa noastră, unealtă şi armă la făurirea realităţii vieţii noastre naţionale, — o ştiinţă politică, participând tocmai prin cunoaşterea adevărului la hotărîrile drumului vieţii noastre şi dobîndind, chiar prin aceasta, valoarea şi rodnicia ei, prin profesiunile educatorului, judecătorului, medicului, profesiuni care contribuesc la refacerea neamului şi a umanităţii.

Intocmai aşa cum se prezintă raportul dintre adevăr şi ştiinţă, se prezintă ideea dreptăţii faţă de drept şi lege. Aşa precum nu recunoaştem nici un adevăr de dragul adevărului, ci căutăm cunoaşterea adevărului pentru o mai bună formare a neamului şi a omului, tot aşa nu recunoaştem nici un drept numai de dragul dreptăţii. Dreptul trebue să fie expresia atît a caracterului nostru rasist cît şi a voinţei noastre şi drumului nostru spre realizarea destinului nostru naţional în istorie; o ordine de viaţă potrivită felului nostru şi care ne arată drumul spre împlinirea misiunii noastre politice. Abia în acest fel se realizează însă prin drept şi lege ideea dreptăţii, aşa cum e predeterminată de caracterul rasei noastre. De mult se ştie că ideea de drept, dreptate şi libertate aşa cum o înţelegeau Germanii e caracterizată prin raportul deplinei reciprocităţi dintre

www.dacoromanica.ro

drept şi datorie între membrii unei comunităţi, de pildă a unei suite (Gefolgschaft) dar cu primatul necondiţionat al utilităţii publice faţă de cea particulară. Acum, dreptul naţional-socialist, prin care neamul german păşeşte spre desăvîrşira sa, ca drept al suitei, ca drept al comunităţii etnice, ca drept al personalităţii, ca drept la muncă, ca principiu de ordine al socialismului german, nu este altceva decît o nouă formă şi aplicare a străvechei idei, determinată de caracterul rasei, a dreptăţii şi libertăţii germane, adică a deplinei reciprocităţi de drept şi de datorie între membrii comunităţii şi sub primatul ei.

In temeiul acestui principiu de formare, care reprezintă totodată ideea dreptăţii înăscută şi potrivită rasei, la neamul german e posibilă ce-i drept o conducere autoritativă cu desăvîrşită integrare şi unire a voinţelor în suită, nici cînd însă nu e cu putinţă un despotism rezultat din bunul plac, nici cînd o tiranie asiatică. Autoritatea conducerii poate fi atribuită numai aceluia care întruchipează şi realizează în sine rostul şi voinţa unei comunităţi şi care poartă în sine cu mîntuirea şi norocul soarta unei comunităţi, după cuvîntul Führerului: Voi din mine, eu din voi! Cuvîntul acesta nu este altceva decît ideea germană de autoritate, drept şi dreptate, care se complectează prin principiile: „Folosul public înaintea folosului individual" şi „Fiecăruia ceeace i se cuvine potrivit prestaţiei sale pentru comunitate".

Din firea înăscută, din caracterul permanent al rasei creşte mereu în popor, de jos în sus, o conştiinţă etnică de drept, care în mod necesar devine o pornire revoluţionară, dacă intră în opoziţie cu ordinea de drept şi procedura de drept pozitiv existente, ceeace se întîmplă mai ales în cazul cînd ordinea de drept şi procedura de drept existente fiind de provenienţă străină, de pildă de origine romană, sînt simţite ca străine neamului, nepotrivite realităţii, duşmănoase vieţii şi constrîngînd propria fire. In răsboiul ţăranilor din sec. 16 revoluţia naţional-socialistă are poate cel mai însemnat predecesor, dar care, din lipsă de conducere, n'a ajuns la victorie. Nu trebue să ne înşelăm asupra faptului că astăzi, ca şi atunci, conştiinţa înăscută a dreptului, potrivită firei naţionale, stă în opoziţie cu ordinea de drept existentă în partea ei cea mai mare, nu mai puţin cu procedura formalistă de drept corespunzător. Cine cunoaşte chiar numai întru cîtva istoria germană, ştie, chiar dacă n'a studiat numeroasele ei cărţi de drept, în ce grad surprinzător

www.dacoromanica.ro

de mare s'a transpus odinioară felul de viață german în viața juridică. Aceasta s'a păstrat pînă la sfîrșitul evului mediu, chiar pînă la răsboiul țăranilor, dar a fost copleșit apoi de formarea dreptului și Statului de proveniență străină. Dacă conștiința germană a dreptului se redeșteaptă din revoluția național-socialistă, ca o apariție parțială a conștiinței de rasă și fire nordică, avem totuși încă un drum destul de lung în fața noastră pînă ce vom recîștiga, în temeiul conștiinței germane de drept, unitatea ordinei juridice național-socialiste. Secole dearîndul de înstrăinare și rătăcire dela ceea ce-i al nostru, de dragul unor idei și scopuri străine, cer încă multe biruințe hotărîtoare în dreptul constituțional, în dreptul de proprietate, în dreptul economic, în formalismul justiției, pînă ce vom fi dobîndit de fapt ordinea de drept național-socialistă a comunității etnice, a Statului întemeiat pe urmarea conducătorului și a socialismului german.

Conștiința de drept este ceeace răsare de jos din caracterul rasei, care determină și felul de viață și obiceiurile neamului. Această conștiință de drept crește, dar nu se poate împlini prin sine însăș. Adevărata ordine de drept apare abia atunci cînd legislația isvorîtă din ordinul conducerii, cit și procedura juridică corespunzătoare, se potrivește conștiinței de drept și cerințelor de drept răsărite de jos. Tocmai în drept, legislație și procedură juridică trebue să se verifice faptul că conducerea neamului nu este altceva decît întruchiparea și realizarea voinței crescînde a neamului sădită în caracterul rasei: Voi din mine, eu din voi. Prin acestea, am cîștigat al treilea plan, planul dreptului comunității etnice și al conducerii neamului, în opoziție cu acel conflict desbătut la începutul sec. 19 între raționalismul dreptului natural și doctrina romantică a dreptului conceput ca obiceiuri crescute inconștient din popor, așa dar, între doctrina dreptului pur rațional și doctrina dreptului crescut în mod natural, cu care opoziție, în unilateralitatea ambelor doctrine, noi nu mai avem ce începe astăzi.

Dacă facem abstracție de conducere și legislație și dăm atenție numai profesiunii unilaterale a juriștilor cărora li s'a încredințat să pună de acord și să ție în acord conștiința de drept cu conștiința etnică, dreptul și rasa, ordinea și caracterul etnic, prin aceasta n'am atins decît un singur exemplu, care are deplină analogie și corespondență în toate profesiunile menite să contribue la structurarea ordinelor de viață națională

www.dacoromanica.ro

şi la formarea omului german cu ajutorul unei ştiinţe potrivite caracterului etnic.

Precum conştiinţa de drept reprezintă numai o singură latură a conştiinţei firii etnice, precum voinţa de drept este o formă specială a caracterului etnic condiţionat de rasă, tot aşa conştiinţa educaţiei şi voinţa educaţiei, mentalitatea economiei şi conducerea economiei, tot aşa, chiar dacă nu oricine înţelege limpede organizaţia igienică şi terapeutică, conducerea sanitară. Conştiinţa etnică este baza comună pentru munca şi rostul tuturor acestor profesiuni iar scopul comun e arătat de conştiinţa misiunii isvorîtă din conştiinţa etnică a misiunii poporului german în propria sa istorie cît şi în istoria celorlalte popoare.

Toate aceste profesiuni stau cu neamul însuş într'o tensiune generatoare de istorie între obîrşie şi viitor, între caracterul rasei şi misiune istorică, şi ele vor fi îndreptate spre idealul comun prin primatul conducerii politice în etos şi drum, în conştiinţa etnică şi cea a misiunii. Ca şi pentru neamul întreg, Führerul a devenit prin revoluţie deşteptătorul, îndrumătorul şi deschizătorul de drum şi pentru profesiunile care participă la refacerea ordinei neamului şi a caracterului. Conştiinţa etnică germană se desăvîrşeşte în el în conştiinţa misiunii germane şi, prin aceasta, în calea şi intrarea istoriei într'un viitor în care neamul german îşi găseşte desăvîrşirea sădită şi predeterminată în caracterul rasei sale, împlinindu-şi misiunea în omenire.

Cum se arată aceasta practic în munca profesiunilor numite intelectuale ? Să alegem ca exemplu trei profesuni : a medicului, a educatorului şi a judecătorului, după analogia cărora se pot expune şi celelalte profesiuni.

Intre profesiunea medicului şi cea a judecătorului a existat totdeauna un anumit paralelism : amîndoi au de a face cu cazuri de criză ale vieţii. In ultimele generaţii, în ambele profesiuni, problema părea foarte simplificată : medicul avea de diagnosticat un caz de boală izolat văzut, ca şi judecătorul un caz de drept izolat văzut, avînd apoi de subsumat cazul, medicul sub un tip de boală, judecătorul sub o normă de drept, ca în urmă să prescrie unul un mijloc tip de tămăduire, celălalt să pronunţe sentinţa ; în acest fel în ambele cazuri criza părea înlăturată, norma restabilită. Astăzi se cere ca medicul şi judecătorul să cuprindă nu numai cazul de criză particular, izolat şi abstract, ci dinapoia fiecărui caz de criză particular să vază

www.dacoromanica.ro

nu numai pe omul total ci să poată fi în stare să-l priceapă și să-l conducă. Ceeace ambele profesiuni fac pentru om și comunitatea etnică, nu trebue să fie numai eliminarea unui rău trecător ci să devie o componentă puternică în existența, în firea și caracterul omenirii sesizate. Profesiunile medicului și judecătorului se întîlnesc, — fiecare pornind dela problema și metoda sa specială, — cu toate celelalte profesiuni care contribue la educația omului, iar prin aceasta la formarea și conducerea neamului. Dinapoia fiecărui caz particular, dat lor în tratare, stă ca măsură conștiința etnică, iar din conștiința etnică se ridică conștiința misiunii. Medicul și judecătorul devin, împreună cu celelalte profesiuni conducătoare, educatori și făuritori ai neamului, pentru ca acesta să devie sănătos și puternic spre a-și putea împlini misiunea în istorie. Acesta este punctul călăuzitor cardinal pentru toate profesiunile capabile să formeze în înțeles înalt ordinele de viață și umanitate.

Oamenii acestor profesiuni stau cu toți cei de un neam cu ei între obîrșie și viitor, între caracterul rasei și misiunea istorică. Ei au de realizat în această tensiune nu numai propria lor personalitate ci să ajute prin profesiunea lor ca și ceilalți să pășească pe drumul comun, să-i conducă și îndrepte de a-și forma după un prototip ținuta lor, voința lor și caracterul lor. Pentru aceasta, trebue mai întîi ca zeița Justiția să-și ia legătura de pe ochi ca să poată vedea de fapt în adîncimile și motivele determinante ale vieții, dacă vrea să formeze și să conducă. Legea, justiția și procedura juridică de tot felul reprezintă împreună cu terapeutica și educația o ordine de disciplină pentru neam, o cale conducătoare în vederea realizării misiunii lui istorice predeterminată prin caracterul rasei. Profesiunea fiecărui medic, fiecărui jurist și fiecărui educator, trebue să fie însuflețită de conștiința etnică și a misiunii germane. Niciodată o îndatorire mai mare și mai înaltă n'a fost încredințată unei profesiuni.

Ceeace e valabil pentru profesiune, e la fel valabil și pentru știința care trebue să formeze și să înzestreze aceste profesiuni. Precum profesunile însele nu prezintă numai o problemă tehnică formală, ci trebue să fie călăuzite de etosul misiunii național-politice, la fel și știința, pentru ca și ea să poată fi recunoscută în primul rînd ca un rezultat al caracterului etnic și al etosului politic. Chiar abia prin aceasta ideile adevărului, frumosului, binelui și dreptății, își vor găsi împlinirea lor în viața neamului, realizarea lor în istorie. De aceea, o orînduire

www.dacoromanica.ro

nouă a profesiunilor conducătoare politico-naționale nu poate rezulta decît numai în legătură cu o înoire a științei din conștiința etnică și a misiunii sau — ceeace e acelaş lucru — din ideologia național-socialistă.

Profesiunea nu dă nici unui om rang și demnitate, ci numai o datorie. Dacă împlinește această datorie numai printr'o prestație zilnică mijlocie, atunci nu poate avea nici o pretenție la o demnitate mai înaltă. Există însă oameni de vocație și de pilduire, purtători ai mîntuirii și ai destinului unor cercuri întregi de viață, cari dinamizează istoria: prin aceştia profesiunile lor își primesc un rang mai înalt și o valoare mai înaltă. Omul chemat și ales nu-și primește valoarea prin profesiune ci profesiunea își primește demnitatea și misiunea prin el. Cei ce au vocație formează împreună pătura de elită și de conducere a neamului, chiar dacă ei nu sînt încadrați într'o organizație fiind astfel mai în văzul tuturora. Al tuturor acestora șef și domn este Führerul.

De cînd există o omenire nu i-a fost dat încă nici unei generații să trăiască atîtea fapte uriașe hărăzite de istorie și destin, cum ne-a fost dat nouă care am trăit și îndurat din plin timpul de la 1914 încoace. Din această suferință ni s'a desvăluit conștiința etnică și cea a misiunii Marelui Reich German. Și cei ce se ridcă din generația actuală, din generația de trecere și se înalță, prin conștiința misiunii germane, în profesiunea lor la rangul de stegari și deschizători de drum, știu că lor prin vocație li s'a impus o răspundere grea și apăsătoare în fața lui Dumnezeu, în fața neamului și a istoriei. Dar aceasta nu trebue să-i facă nici trufași, nici megalomani. Chiar dacă vom fi trecut cu bine prin primejdiile politicei externe care se deschid în fața noastră, viața noastră nu poate fi decît jertfire pentru viitor. Dacă generația de trecere s'ar prăbuși, viitorul și misiunea Germaniei ar dispare. Atunci s'ar deschide în fața noastră un infern și o prăpastie, prin care neamul german a trebuit să treacă odată în sec. 17 fiind aproape de marginea distrugerii complecte. Chemarea destinului nu ni se adresează numai pentru ca noi, în clipa hotărîtoare, să-l urmăm pe Führer ca bărbați ai disciplinei și ai caracterului neînduplecat, ci fiecare trebue să găsească în profesiunea sa prin conștiința misiunii o chemare și împlinire nouă. Sînt doar totdeauna numai puțini aceia cari au pînă în sînge și oase conștiința deplină a măreției acestei clipe istorice cu norocul și primejdia ei și cari, de aceea, trăesc deplin întîmplările hotărîtoare ce se petrec. Lor însă

www.dacoromanica.ro

soarta le-a impus răspundrea pentru viitorul german, tot ei contribue la chemarea și creațiunile poporului, astăzi încă într'o Germanie necunoscută, ca suită necunoscută a Führerului, întrucît membrii ei nu apar tocmai pe primul plan al vieții publice, ci stau ca animatori în cercul profesiunii lor. Dintre ei se ridică, din chemarea internă, elita puterilor făuritoare și purtătoare a viitorului spre ziua omului german în istorie.

Marele Reich German — imensul dar încredințat generației noastre — impune tuturor celor de un sînge, mai cu seamă celor din profesiunile chemate să creeze, o datorie nu mai puțin imensă care trebue să ne înalțe puternic la cele mai înalte prestațiuni ale energiei omenești. Ziua omului German în istorie nu e altceva decît păstrarea și organizarea Marelui Reich German, prin care sîntem iarăși inserați pe linia Reichului marilor împărați germani. Acest Reich a devenit pentru fiecare German fundamentul și principiul existenței. De aci ne primim misiunea noastră, grandoarea noastră umană, caracterul nostru public, dacă sîntem la înălțimea sarcinei pe care Reichul a dat-o fiecăruia în profesia sa.

Pentru a explica aceasta, e necesar să aruncăm o scurtă privire în istoria germană. La ascensiunea epocei europene burgheze, Germania a așezat odinioară cu reforma fundamentul și a dat impulsul hotărîtor. Pînă atunci conștiința națională și conștiința dreptului forma un tot unitar, de pildă la juriștii și jurisconsulții germani, ca Eike von Repgow, ca și în chip asemănător la Walter von der Vogelweide. Dar în secolul al XVI-lea cîștigă peste tot supremația desbinările și sfîșierile. Reichul nu se întîlnea pe aceeaș linie cu revoluția întruchipată în reformațiune, în războiul țăranilor și toate celelalte mișcări revoluționare, ceea ce a adus cea mai mare pagubă istoriei germane și astfel în secolul al XVII-lea Reichul era în plină ruină iar poporul împins la marginea prăpastiei. In vremea aceasta Reichul era în dependența puterilor străine, iar în interior se luptau protestanții contra catolicilor, principii contra împăratului; principii, stările sociale, în luptă toți contra tuturora, luptă pe care nu trebuia s'o proectăm nicidecum înapoi într'o stare naturală fictivă, deoarece ni se înfățișa chiar în mizeria prezentului. In ceea ce privește mai ales dreptul, luptau întreolaltă dreptul german cu cel roman. Cum putea de aci să răsară o lume germană dreaptă și cu un scop bine definit, o înălțătoare conștiință etnică și misionară care, ea abia, ar fi fost în stare să ridice demnitatea umană și personală la grandoare istorică,

www.dacoromanica.ro

la autoritatea conducerii? Talente nu ne-au lipsit nicăeri, nici între jurişti. Dar unde ar fi găsit ei fundament, sprijin şi ţel? Conring deveni venal şi lipsit de caracter, cum mai tîrziu Genz, Pufendorf şi Thomasius cedară şi rătăciră şi chiar Gottfried Wilhelm Leibniz, care se lupta fără nădejde pentru ieşirea Reichului şi a neamului din haos şi pentru închegarea acestora, chiar acest unic luptător a trebuit să sfîrşească în plină contrazicere şi echivoc. Aci căutau ei o existenţă, în forma burgheziei ordonate, autonome şi cuminţi, ca să-şi realizeze în cadrul acesteia virtuţile lor înăscute, de nu decădeau intr'o jurisprudenţă legată de interesele statelor mici şi mai tîrziu de ale economiei; sau plăzmuiau din genialitatea lor, la trecerea dela sec. XVIII la XIX, acel imperiu înalt şi vaporos al spiritului pur, departe, dincolo de realitatea nestăpînită a vieţii naţional-politice, sau creiau, în sfîrşit, acea ştiinţă obiectivă, lipsită de orice valoare, de orice hotărîre, pur contemplativă şi resemnată. Această ştiinţă trezi mîndria lor într'o măsură atît de mare, cu toate că ea nu era altceva decît un surogat inferior, un azil în contra mizeriei unei vieţi germane care vegeta numai în absenţa Reichului şi care de aceea devenise şi în privinţa culturală o provincie a Puterilor apusene, care între timp împărţiseră lumea între ele. Incă în sec. XIX figurile nehotărîte şi caracterele nestatornice, ca de pildă cele ale lui Savigny şi Ihering, poartă semnul absenţei Reichului.

Adolf Hitler ne-a readus Marele Reich German şi, prin aceasta, i-a redat poporului german misiunea, pe linia mare care, pornind de la acei Germani pe sîngele şi acţiunea cărora s'au ridicat toate Statele şi popoarele Europei, arată peste Marele Reich German al marilor împăraţi, după timpul lung al decăderii şi mizeriei, peste începuturile lui Bismark în micul Reich German, spre împlinirea ultimă, ziua Germanului în Istorie, care va fi recolta tuturor faptelor şi prestaţiilor, a sîngelui şi spiritului strămoşilor noştri. Insă răspunderea biruinţei e aşezată pe umerii noştri, pe caracterul generaţiei de trecere. Dacă vom fi în stare să realizăm misiunea germană, fiecare în domeniul profesiunii sale, atunci prin aceasta vom duce realitatea naturii şi istoriei germane într'un viitor nou.

ERNST KRIECK
profesor la Universitatea
din Heidelberg

www.dacoromanica.ro

# Jurisdicţiunea în Statul legionar

Pozitivismul subordonează noţiunea de *dreptate* celei de *drept pozitiv*, adică de regulă de drept scrisă. De aceea în acest sistem şi împărţirea dreptăţii este legată de reguli tehnice inflexibile. Jurisdicţiunea devine strict formalistă, cu accentuat caracter de mecanizare. Rolul judecătorului se rezumă, — cu rare abateri, — la interpretarea literală a textului din cod şi la compartimentarea „cazului" în paragrafe.

Acest exces de raţionalizare a dreptăţii duce la anchilozarea ei în formule şi, în aolaşi timp, la anarhizarea ei. Inpricinatul, pierde sau cîştigă de cele mai multe ori procesul, fără fără să-l discute în fond, — pentru vitii procedurale.

Maşina dreptăţii funcţionează cu un conglomerat de rotiţe şi robinete a căror savantă mînuire poate atinge culmi de dexteritate speculativă. Dechizi robinetul potrivit şi ai cîştigat cauza, — indiferent de partea cui o fi dreptatea. Totul e să nimereşti robinetul.

Poate rămîne dreptul legionar pe această linie?

Evident că nu. Legiunea a preferat totdeauna anarhiei morale învelită în forme, ordinea morală care calcă formele.

In concepţia legionară dreptatea nu poate fi rezultatul arbitrar al unor capricii de raţionament; fundamentul juridic al dreptăţii fiind însăşi dreptatea, iar măsura ei, *conştiinţa* celui ce o imparte şi numai în al doilea rînd litera legii.

Deaceia în legislaţia legionară, indiferent cînd şi cum se va desvolta ea, — legea va trebui să aibă o caracterstică esenţială: pentru administratorul dreptăţii ea va fi un *îndreptar* şi nu un *imperativ*. Păstrînd strictul necesar de norme ea nu se va putea pierde în formule de amănunt ce se pretind permanent valabile, ci va trebui creată vie, în permanentă evoluţie, după necesităţile neamului. Aceasta, pentrucă legea e făcută pentru neam şi nu neamul pentru lege.

Această descătuşare de forme poate fi privită ca cea mai îngrozitoare aberaţiune de doctul purist şi sclav al tuturor sistemelor juridice. In ochii juristului deformat profesional, care se simte perfect satisfăcut şi scutit de orice răspundere, măsurînd geometric dreptatea înpricinatului cu paragrafe de procedură, acest fel de a vedea poate însemna o catastrofă. Nu interesează.

Vremea lumii pe care singure teama de răspunderi şi frica de pedeapsă o ţine în frîu, e pe ducă.

www.dacoromanica.ro

Pentru elita legionară, — şi magistraţii ţării, *ei mai ales*, vor trebui să facă parte din această elită, — nu există teamă, atunci cînd conştiinţa a fost împăcată.

Ca în toate domeniile şi mai mult decît în altă parte, Legiunea va opune aici principiului normei deci, *primatul omului selecţionat*.

Căci dreptatea nu o pot administra exegeţii cu minţile încîlcite în formule, ci numai acei cărora dreptatea le creşte din suflet.

DRAGOŞ VITENCU

---

## Invăţămîntul secundar practic

O ramură a învăţămîntului secundar, căreia, potrivit însemnătăţii sale din întreitul punct de vedere economic, social şi naţional, s'a acordat o deosebită atenţie, fără însă ca acest învăţămînt să-şi fi ajuns pe deplin scopul de a creia elemente convinse şi bine pregătite pentru carierele practice, este învăţămîntul secundar practic. Necesitatea acestui învăţămînt — contrapondere firească şi completare utilă a învăţămîntului teoretic — a fost recunoscută de toţi conducătorii departamentului instrucţiunii, începînd cu a doua jumătate a sec. al 19-lea. Problema randamentului acestui învăţămînt — înţeleg: pregătirea temeinică de meseriaşi şi comercianţi şi practicarea efectivă a meseriilor şi comerţului — rămîne deschisă şi astăzi, mai cu seamă astăzi, cînd se vădeşte necesitatea reorganizării întregului învăţămînt, spre a se face din el instrumentul capabil de a creia *omul cel nou* al noului *Stat legionar romînesc*.

Invăţămîntul secundar teoretic, aşa cum l-am avut în trecut, a corespuns în apreciabilă măsură nevoiei de a forma elemente de muncă şi de conducere în aproape toate domeniile activităţii intelectuale şi ale vieţii de Stat. Cu unele modificări de programe şi prin infuzarea unei noui spiritualităţi, isvorîte din adîncurile neexplorate şi nevalorificate încă ale etnicităţii noastre, învăţămîntului secundar teoretic va putea corespunde întregii sale misiuni educatoare. Insă învăţămîntul practic, deşi i s'au adus în decursul vremii însemnate modificări şi deşi rezultatele lui nu sunt cu totul de trecut cu vederea, în special în epoca de după război, a rămas totuş departe de

www.dacoromanica.ro

scopul pentru care a fost creiat. Rămîne să se vadă dacă aceasta este numai o problemă de organizare sau și una de mentalitate, în care caz măsurile de îndreptare trebuesc luate pentru combaterea deopotrivă a ambelor elemente ale problemei.

In a doua jumătate a sec. al 19-la — spre a face o scurtă mențiune istorică —s'au ocupat de învățămîntul practic o seamă de oameni de carte, economiști încercați și cu grije pentru o normală desvoltare a societății romînești, dintre care amintim pe *Ștefan Fălcoianu*, vice-președintele consiliului superior al Instrucțiunii între 1860 și 1870, *Dionisie Pop Marțian*, inițiatorul studiului statisticei în Romînia, *Constantin Krețulescu*, fost prim ministru și *Ion Ghica*. In 1881, junimiștii, în frunte cu *Petre Carp* și *Titu Maiorescu*, în eroicul lor program de reforme *„Era nouă"*, constatau : „In organismul nostru social s'a produs o știrbire, care trebue reparată fără întîrziere : *meseriașul romîn a dispărut în multe locuri și este pe cale de a dispărea în mai toate. Inlocuirea lui prin meseriași streini ar însemna scăderea vitalității poporului romîn..."* Iar *Mihai Eminescu*, reluind o parte a programului junimist și comentînd-o în „Timpul" stăruia să se îndrumeze forțele vii ale națiunii către ocupațunile, așa de bogate și așa de necesare în organizarea societăților moderne, *ale industriei și comerțului"*.

Dintre conducătorii departamentului școalelor, cel mai vechiu ctitor al acestui învățămînt este *A. Donici*, care, în legea sa din 1864, se ocupă de organizarea învățămîntului practic. După el, în ordinea timpului, s'au ocupat de acest învățămînt *Tache Ionescu, Spiru Haret și D-l Dr. C. Angelescu*.

## II

Inființarea și desvoltarea învățămîntului secundar practic în Romînia a corespuns unei necesități de ordin economic, social și național. Problema a depășit cadrele unei simple chestiuni de învățămînt, și, dată fiind evoluția societății romînești în secolul al 19-lea, a luat proporțiile unei adevărate probleme de Stat.

In prima jumătate a secolului al 19-lea, societatea romînească, strinsă în această zonă geografică de interferență a două lumi, cu două mentalități și structuri sociale deosebite, între lumea Orientului apropiat și aceea a Occidentului, a trecut printr'o criză organică de desvoltare, ale cărei fenomene



www.dacoromanica.ro

au fost studiate de sociologi şi de istorici. A fost criza provocată de trecerea bruscă dela faza patriarhală, agricolă-păstorească, plămădită dealungul veacurilor de condiţiuni locale, geografice şi istorice — la aceea de viaţă economică, socială şi politică a popoarelor apusene. In cîteva decenii, vechi moravuri şi vechi deprinderi, odată cu vechile legiuiri şi cu tot trecutul de organizare al principatelor, au fost părăsite pentru a se face loc unei noui organizări de Stat după modelul statelor din Apus. In această criză de desvoltare, pe de o parte nevoia constituirii cadrelor de Stat după cerinţele unei noui Constituţii, iar pe de altă parte trecerea dela vechiul sistem al breslelor şi al unui negoţ închis, practicat de autohtoni, la sistemul liberalismului economic, care deschidea larg porţile ţărilor noastre pentru comerţul cel mare al Apusului, au avut de efect părăsirea îndeletnicirilor practice — meseriile şi negoţul — pe care le-au acaparat străinii, în special Evreii, şi îndreptarea Romînilor către funcţionarism.

Societatea romînească prezintă astfel o deficienţă organică: *lipsa clasei de mijloc*. La baza edificiului social şi naţional, o ţărănime romînească omogenă şi compactă, rezerva etnică de totdeauna a poporului nostru ; la vîrful piramidei sociale o pătură conducătoare deasemenea romînească, iar între aceste două pături ; hiatus : o burghezie streină. Circuitul social — pentru a folosi o formulă întrebuinţată acum de mai mulţi — era interceptat prin interpunerea între ţărănime şi clasa dirigentă a unei pături streine, care prin prezenţa şi puterea ei primejduia desvoltarea organică şi unitară a poporului romîn.

Impotriva acestei situaţii trebuia începută lupta. Clasa de mijloc romînească de meseriaşi, comercianţi şi industriaşi, trebuia refăcută. Prin ce mijloc? Prin reeducarea tineretului romîn în direcţia îndeletnicirilor practice şi prin readucerea lui în făgaşul meseriilor şi comerţului. In ce fel ? Prin vechea practică a uceniciei şi a băiatului de prăvălie ? Şi aceste căi, fără îndoială, sunt ducătoare la scop. Prin ucenicie la patronul meseriaş sau comerciant se iniţiază în meserii şi în comerţ micii evrei spre a ajunge mai tîrziu mari industriaşi şi comercianţi. Dar dacă vrem să organizăm această pregătire şi să-i dăm viitorului comerciant sau meseriaş pe lîngă dexteritatea profesională şi o educaţie cetăţenească şi naţională, trebue să facem şcoală. Din această consideraţie şi din această nevoie au răsărit pe tot cuprinsul ţării şcoalele de învăţămînt practic.

www.dacoromanica.ro

După războiul mondial, problema devenea şi mai acută. In ţara mărită ca teritorii şi ca populaţie prin adăugirea noilor provincii romîneşti, — în care puternice minorităţi etnice deţineau întreaga viaţă economică a oraşelor —, era obsolută nevoie ca o parte însemnată din tineretul romînesc să fie canalizat spre comerţ şi industrie. In special în aceste provincii, elementul romînesc trebuia ajutat spre a-şi lua locul, la care numărul şi situaţia sa de element dominant în Stat îl îndreptăţia în viaţa economică a ţării. — Prin ce mijloc? — Prin şcoalele de învăţămînt practic şi sprijinul direct al Statului.

## III

Ce s'a făcut pînă acum în învăţămîntul secundar practic şi cu ce rezultate? Ce rămîne de făcut pentruca acest învăţămînt să-şi ajungă scopul?

De invăţămîntul practic, excepţie făcînd de bătrînul A. Donici, întemeietorul lui, s'au ocupat îndeosebi trei conducători ai şcoalelor: Tache Ionescu, Spiru Haret şi D. Dr. C. Angelescu.

Tache Ionescu şi-a dat seama că învăţămîntul practic spre a putea corespunde în adevăr menirii lui de a da ţării meseriaşi, technicieni şi comercianţi, iar nu funcţionari, trebue desvoltat în deosebi în latura disciplinelor practice, iar elevii acestui învăţămînt, — chestiune de atmosferă necesară îmbrăţişării carierelor practice — trebuesc puşi în contact cît mai intim cu atelierele mecanice, stabilimentele industriale, fabricile şi casele de comerţ. In vederea perfecţionării elevilor în anumite ramuri ale meseriilor şi ale technicei, el preconiza diversificarea şi specializarea şcoalelor de arte şi meserii după caracterul economic şi industrial al fiecărei regiuni şi al fiecărui centru industrial, precum şi înfiinţarea de şcoli practice pe lîngă marile stabilimente industriale şi case de comerţ. Hîrţuit de lupta politică a vremii, Tache Ionescu a fost împiedecat de a-şi pune în aplicare planul şi nici mediul politic n'a fost potrivit.

Spiru Haret — omul şcoalei — avea o altă concepţie. El înţelegea să se dea elevilor din acest învăţămînt nu numai o deprindere temeinică a meseriilor, ci să li se facă şi o educaţie cetăţenească, odată cu dobîndirea unei culturi generale, indispensabile oricărui om trecut prin şcoală. In acest sens a statuat

www.dacoromanica.ro

el în legile de organizare din 1901 și 1908 asupra învățămîntului secundar practic. D. Dr. C. Angelescu, a întocmit *Legea învățămîntului industrial din 1936.*

S'au adus obiecțiuni acestei legi în legătură cu schimbarea de titulatură a școalelor: din școale de arte și meserii, inferioare și superioare, și din școale elementare sau superioare de comerț, în gimnazii sau licee industriale și comerciale. Obiecțiunile aduse n'au ținut seamă de un element: *factorul psihologic,* care a contribuit la ridicarea prestigului, în opinia publică, a învățămîntului practic prin ștergerea deosebirii de titulatură dintre acest învățămînt și cel teoretic. Nu s'a relevat în schimb temeiurile bune ale acestei legi, între care proporția justă dintre studiile teoretice și disciplinele practice în economia programei acestui învățămînt: cel mult 1/3 din ore pentru studiile teoretice și 2/3 pentru disciplinele practice; nici crearea Consiliului superior de îndrumare sau a Casii învățămîntului industrial, ori organizarea învățămîntului muncitoresc (cursurile de ucenici), alături de alte bune dispozițiuni ale legii.

Legea învățămîntului industrial din 1936 (publicată în Monitorul Oficial No. 88 și 89 din 16 și 17 Apr., 1936) nu a fost aplicată. Autorul legii, părăsind departamentul educației naționale la scurt timp după elaborarea ei, n'a avut timpul material de a o pune în aplicare, iar urmașii săi din timpul prigoanei au ignorat-o, pur și simplu. Ba mai mult: unul dintre ei, stăpînit de mania legiferării, a înlăturat-o cu totul, substituindu-i o alta, în care nu aducea nimic în plus, ci doar repeta, sub o altă formă, principiile legii dn 1936. Acesta a fost unul dintre motivele, pentru care învățămîntul secundar practic a întîrziat de a-și da roadele. Al doilea motiv care a făcut ca rezultatele acestui învățămînt, privite în perspectiva timpului, să nu fi fost cele așteptate, este o chestiune de mentalitate: lipsa de prețuire a societății romînești pentru carierele practice — meserii, industrii, comerț — și de aceea evitarea școalelor de învățămînt practic cărora li se preferă cele de învățămînt teoretic. Nici meseriași și comercianți — și cazurile se pot cita cu sutele — nici lumea dela țară nu-și dă bucuros copiii la școalele de învățămînt practic, ci numai... dacă nu reușesc la liceele teoretice. Acesta este adevărul. Ne stăpînește încă mentalitatea funcționărească, cu salariul oricît de mic, dar sigur, și cu perspectiva pensiei la bătrînețe.

Ce rămîne de făcut? Mentalitatea noastră greșită nu poate

www.dacoromanica.ro

fi înlăturată de pe o zi pe alta. Este o chestiune de timp şi de educaţie. Stabilirea unei proporţii bine chibzuite între şcoalele de învăţămînt teoretic şi cele de învăţămînt practic, împreună cu o propagandă stăruitoare în scopul justei preţuiri a carierelor practice, încă poate fi de mult folos. Primul motiv însă, acela al organizării temeinice a învăţămîntului *practic şi problema debuşeului şi a asistenţii pentru absolvenţii acestui învăţămînt, în scopul deschiderii de ateliere trebue să treacă pe primul plan.*

Şi mai înainte de orice, o legiferare a acestui învăţămînt. Astăzi, învăţămîntul secundar practic se conduce tot după vechile legiuiri şi după vechile dispoziţii dinaintea Legii din 1936. Şi astăzi mai sunt în acest învăţământ un gen de şcoli, ca de ex.: şcolile de menaj, — de organizarea şi programa cărora ne vom ocupa într'un articol viitor — cu programe şi orarii imposibile (9 ore de curs pe zi, dintre care 4 ore practice şi 5 ore de studii) şi cu catedre de umplutură, ca cele de ştiinţele menajului (cîte 2 şi 3 catedre de fiecare şcoală), catedre de al căror obiect, sens şi utilitate nu poţi să te întrebi îndeajuns. Şi astăzi mai sunt în acest învăţămînt şcoli, în care numărul profesorilor sau al profesoarelor este aproape jumătate din numărul elevilor. Făcînd proporţia revine un profesor sau o profesoară la 2, cel mult 3 elevi. In acest caz eşti în drept să te întrebi: pentru cine a fost creeată şcoala: pentru elevi sau profesori? De aceea primul lucru, care se impune, este ca toate vechile legiuiri şi toate vechile dispoziţii dinaintea Legii din 1936, să fie date la o parte şi întreaga problemă a organizării învăţământului practic să fie din nou pusă şi din nou studiată în vederea unei selecţionări definitive, care să pună în sfîrşit acest învăţămînt in situaţia de a da rezultatele, ce se aşteaptă dela el.

Să se proceadă la raţionalizarea şi reorganizarea învăţămîntului practic. La viitoarea reformă a acestui învăţămînt se va putea avea în vedere următoarele considerente utile:

1) atelierele, nu studiile teoretice, imprimă caracterul specific şi legitimează adevăratul rost al învăţămîntului secundar practic; deci asupra desvoltării şi utilării moderne a atelierelor va trebui îndreptată în primul rînd atenţiunea legiuitorului, iar în legătura cu activitatea şcolară în ateliere — deci cu deprinderea reală şi temeinică a meseriilor — va trebui

www.dacoromanica.ro

aplicat în mod strict principiul Legii din 1936 ca cel mult 1/3 din orele de curs să fie afectată studiilor teoretice, iar celelalte 2/3 să fie destinate disciplinelor practice;

2) diferenţierea şcoalelor de învăţămînt practic după caracterul specific, economic şi industrial, al diferitelor regiuni din ţară;

3) *stabilirea unui contact intim şi frequent între şcoală şi marile stabilimente industriale sau mari case de comerţ şi instituţiuni bancare, în vederea întreţinerii unei atmosfere sufleteşti favorabile îmbrăţişerii meseriilor şi comerţului;*

4) înfiinţarea Casei învăţămîntului industrial pentru ajutorarea absolvenţilor şi absolventelor învăţămîntului practic spre a-şi deschide ateliere proprii şi acordarea de credite pe termen lung în vederea finanţării acestor ateliere sau case de comerţ;

5) încurajarea acestor ateliere sau case de comerţ de către ministere, instituţiuni publice sau institute subvenţionate de Stat, care îşi vor face comenzile, în primul rînd, la aceste întreprinderi conduse de absolvenţii şi absolventele învăţămîntului secundar practic.

P. I. TEODORESCU

## Scrisul romînesc în 1940

Ziua de 6 Septembrie 1940 a adus suflu nou şi în scrisul romînesc. Cărţile, revistele şi ziarele legionare comunică slovă de foc, regeneratoare. Cartea Capitanului, evanghelia neamului nostru, răsare ca un Rarău din negurile risipite de batalioanele verzi, Literatura legionară numără lucrări cari, prin spiritul lor de netemătoare afirmaţie naţională şi prin moartea de martiri a autorilor, capătă un sens dogmatic. Ele sunt îndreptarul Legiunii şi-al Neamului. „Pentru Legionari"', „Cărticica şefului de cuib"; „Cranii de lemn", „Crez de generaţie", cărţile martirilor legionari Alexandru Cantacuzino, Ion Banea, Neculai Totu, Bănică Dobre, Mihail Polihroniade şi Alexandru Christian Tell, Vasile Christescu, Dorul Belimace, Victor Gîrcineanu, Sima Simulescu, Valeriu Cîrdu, Constantin I. Goga — au, prin jertfa adusă pe altarul Patriei, o semnificaţie care depăşeşte sensul literar. O valoare dogmatică au şi scrierile oamenilor de ştiinţă sau ale literaţilor cari şi-au închinat întru totul Legiunii viaţa, luptînd şi suferind pentru ea. Atît pînă în anul 1938, cît şi după 6 Septembrie 1940, au apărut numeroase cărţi

www.dacoromanica.ro

de acest fel, formînd un adevărat tezaur spiritual pentru Romînia.

Demne de admirație sunt și periodicele legionare, cari freamătă de înțelepciune și duh viu. Cotidianele „Cuvîntul", „Buna-Vestire" și „Axa" aduc, pe lîngă o mare contribuție ideologică, și o bogată contribuție literară. Spre deosebire de presa veche, scrisă în mare parte de jidani inculți sau de jidoviți deasemenea inculți, presa nouă e scrisă în întregime de condee alese. Pagina a doua a menționatelor ziare e un model de prezentare culturală.

Intrarea lui Ion Barbu în rîndurile poeților legionari se cuvine și ea remarcată.

Literatura filosofică a înregistrat în 1940 apariția mult așteptată a cărților d-lui prof. Traian Brăileanu, asupra cărora specialiștii și-au și spus cuvîntul.

Deși nu teologică în sensul strict al cuvîntului, cartea părintelui Ilie Imbrescu pune în discuție multe probleme bisericești.

Literatura beletristică s'a adăpostit îndeosebi în tiparnițele editurilor „Fundațiile Regale", „Cartea Romînească", „Universul" și „Cugetarea". Prima ne-a dat, între altele, volumul „Statui" al lui Mihail Codreanu. La „Universul" au apărut „Corabia cu tufănici" al lui Radu Gyr, un poem dramatic între ale cărui rînduri puteam citi și lucruri legionare; „In țara cerului", nuvele de Ladmiss-Andreescu; „Scară la cer", de Virgil Carianopol; „Realitate și eroare", de Mircea Mateescu, etc.

La „Fundațiile Regale", V. Voiculescu și-a tipărit volumul de poezii „Intrezăriri".

„Cartea Romînească" a editat două cărți noui de Ionel Teodoreanu și una de Ștefan Velisar pe lingă numeroase alte lucrări.

Hotărîrea „Cugetării" de-a reedita clasici e lăudabilă, mai ales că această reeditare se face cu multă pricepere. Tot la „Cugetarea" a reapărut „Crăișorul" lui Liviu Rebreanu; între cărțile noui, notăm „Avram Iancu", de Gabriel Bălănescu. Inițiativa d-lui P. C. Georgescu-Delafras de-a tipări traduceri din limba germană e merituoasă. Să vedem, însă, în ce fel se va realiza această intenție.

In colecția „Convorbirilor literare" a apărut un voluminos studiu asupra lui Lucian Blaga.

O surpriză a anului literar 1940 a fost desigur debutul doamnei Vera N. Totu în paginile revistei „Vremea". Matur, pito-

www.dacoromanica.ro

resc, înduioșător și înălțător, scrisul doamnei Vera N. Totu e o revelație.

Pentrucă „Insemnări sociologice“ e și o revistă bucovineană, ne vom opri și asupra scriitorilor din Arboroasa, cari au fost primiți cu dragoste de scriitorii din Capitală.

Luptătorii Ionel Țurcan, George Macrin și Vasile I. Posteucă sunt și aprigi ziariști în coloanele „Cuvîntului“. La „Buna-Vestire” scrie Em. Voinescu. Barbu Slușanschi semnează foiletoane documentate și gîndite esteticește, Victor Ion Pavelescu scrie deasemenea la „Cuvîntul”. Liviu Rusu redactează „Radio-Romînia“. Sub conducerea lui va apare în curînd revista „Insemnări muzicale“. La revista „Convorbiri literare“ a bucovineanului I. E. Torouțiu colaborează Teofil Lianu.

La Cîmpulung, poetul legionar Neculai Roșca a terminat traducerea integrală a lui Baudelaire, George Drumur pregătește în Germania un memorial de călătorie. La Suceava, Șt. Pavelescu va edita revista „Țara Fagilor“. Ceilalți scriitori bucovineni : Ghedeon Coca, Ionel Negură, George Z.Antonescu, Aurel Fediuc, Neculai Tăutu etc., pregătesc și ei lucruri noui.

La revista de elită care e „Muncitorul legionar“, condusă de George Macrin, colaborează Dragoș Vitencu și Teodor Iliuț.

Se ridică și o generație nouă, crescută în spirit legionar: Mircea Ropceanu, George Pivin, Dragoș Vicol, Popescu-Padea etc.

In ceeace privește literatura dramatică, trebuie menționate în primul rînd lucrările părintelui Ion Luca și G. Ciprian, precum și adaptarea lui Ion Cantacuzino după Aristofan. Despre piesele actuale ale lui T. Mușătescu nu se poate scrie intrucît n'avem posibilitatea să controlăm care e partea d-sale de colaborare la comediile lui Scribe.

Sub conducerea lui Haig Acterian, „Teatrul Național“ legionarizat pregătește terenul pentru o nouă artă dramatică.

Aici dorim să spunem și cîteva cuvinte despre artele plastice. In recenta expoziție din sălile Dalles, pictorii și sculptorii legionari Bassarab, Geo Zlotescu, Vînătoru, Andronic Cantacuzino, Dumitru Anastase și Cristea Grosu și Stoica au realizat lucrări asupra cărora nici o laudă nu trebuie precupețită. Legionarismul a dat roade bogate în artele plastice. Teoreticianul grupării de pictori și scluptori legionari, camaradul Bassarab, a fixat în linii largi și înalte țelurile artelor plastice romînești de azi.

M. STREINUL

www.dacoromanica.ro

# Despre metafizica nietzscheiană

**— cu prilejul împlinirei a 40 ani dela moartea filosofului —**

O încercare de categorisire a filosofiei lui Nietzsche este destul de dificilă. Sunt necesare, nu două, trei, ci mai multe tipare-sisteme în cari să poată fi cuprinse feluritele filosofeme răspîndite în cărțile gînditorului, dela *Geneza tragediei* pînă la *Amurgul zeilor, Ecce homo* și celelalte scrieri din anul încheerei ursitei creatoare 1883. Ceva mai mult, în Nietzsche coexistă acut ca în oricare natură vulcanică, extremele; el este un gînditor cu meandrele spiritului bogate și adînci, folosind față de problemele filosofice cu totul altceva decît o postură solemnă și didactică: am putea spune că Nietzsche tratează chestiunile cele mai grave ale filosofiei în mod egal, simplu, omenesc, ceiace ne atrage și ne intrigă fiind doar coeficientul superficial, temperamental al cărților sale. In felul acesta se singularizează exegetul voinței de putere; prin ceiace are Nietzsche *omenesc* se izolează cu totul originar în istoria filosofiei, încîntîndu-ne ca nimeni altul și vorbindu-ne, omului din noi, ca nimeni altul.

In conturarea acestui gînditor ca om, în faptul prezenței în modul lui existențial a unei omenii primare, sincere, reșede încă și explicația faptului că a fost posibilă contestarea calității de filosof a lui Nietzsche. Această întrebare crucială ar putea avea, poate, și alt răspuns; noi îl dăm pe cel de mai sus. Condițiile cotidian-umane ale trăirei nietzscheiene se pot surprinde facil la tot pasul. Un om care se întreabă pur și simplu, deschis: „pentru ce sunt eu atît de înțelept?" sau „pentru ce scriu eu cărți așa de bune?", răspunzîndu-și în paragrafe speciale, poate fi considerat prelung și sub un unghiu de vedere special, dar rămîne pururi obiectul unei rodnice disecții psihologice, răsturnînd prin atitudinea lui orice cadență clasică a filosofiei ortodoxe. Căci îndărătul noemelor de aparență comună, saltă edificiul original al unei imense inteligențe acut dominante peste veacuri.

*Gysarz* ne spunea cu multă dreptate, că despre Nietzsche se poate spune totul (calitativ), ceiace explică apariția inevitabilă a detractorilor; ne mai atrăgea atenția asupra acestui fapt interesant că Nietzsche nu a adus nicio gîndire pînă la capăt, lăsînd astfel deschise posibilitățile pentru desvoltarea ulterioară a ideilor fundamentale sau schițate ca atare. Așa dar — adău-

www.dacoromanica.ro

găm noi — nu avem de aface cu un sistem, un ciclu filosofic ori cu o gîndire închisă, ci mai degrabă cu o filosofie polistructurală şi de sine stătătoare în felul celei platonice. „Ca pe un mare filosof, — spune *Rickert* în *Filosofia vieţei* — îl voi considera numai atunci, cind cineva îmi va arăta că el a obţinut o latură esenţial nouă pentru vreuna din problemele atemporale ale filosofiei, cari stăpînesc gîndirea europeană de după Platon". Din punctul de vedere al „ştiinţei", ceiace se cuprinde în opera lui Nietzsche este de bună seamă altceva decît filosofie clasică. Dealtmintreli, filosoful nostru însuşi, după cum observă Jaspers, aşează filosofia la polul opus al ştiinţei, poate — după opinia noastră — dintr'o atitudine temperamentală, ori poate ca o reacţiune împotriva „veselei ştiinţe" şi a platitudinei omenesc-preaomenescului revărsat din abundenţă în viaţa de toate nuanţele şi căruia Nietzsche i-a opus construcţia gigantică a supraomului.

Dar, este Nietzsche un metafizician?

Din discuţiile de mai sus, inclusiv expunerea fugară a cîtorva opinii critice, cari nu înlocuesc masiva necesitate a cunoaşterei integrale a textului, s'ar părea că putem răspunde afirmativ la întrebarea de mai sus. Nietzsche se situiază în cadrul inconsistent al iraţionalului, acolo unde tronează etern idealul zarathustric. Dar metafizica nietzscheiană prezintă un colorit aparte, ceiace ne îndreptăţeşte a cerceta în primul rînd calitatea acestei exprienţe noetice iraţionaliste. Să fim înţeleşi însă asupra non-identităţii parţiale dintre iraţional şi metafizic.

Am accentuat iniţial că în Nietzsche coexistă contrariile, ca în filosofia efesianului, care a fost poate unica doctrină de care nu s'a desfăcut toată viaţa. Spirit de formaţie clasică, atras în tinereţe către Eschile şi Platon (pe care l-a decretat apoi ca *Feigling)*, ulterior spre filosofia lui Schopenhauer; idealist într'un sens original şi „pozitivist" aşişderea; adept al metafizicei şi tăgăduitor al realităţei transcendente; antiraţionalist şi admirator al dinamismului noetic; slăbănog şi deficient somatic şi totuşi apologet al exterminărei celor slabi: iată cîteva din contradicţiile cari definesc, pentru cel care a folosit o îndelungată comuniune spirituală cu opera, natura filosofului nostru. Numai în cazul acestor premise se va căuta în mod obligatoriu o despicare a întrebărei asupra caracterelor unei metafizici nietzscheiene.

Am socotit întotdeauna că în paginile acestei filosofii sur-

www.dacoromanica.ro

prindem lesne o continuă goană după ideal, prin care latură nietzscheianismul capătă nuanța idealist-extatică, uneori avînd caracter clasic-elen (dionisiac), alteori deadreptul muzical, alimentat prin melofilia integrală a prietenului *de totdeauna* al lui Wagner. Astfel gîndul lui devine cîntec, imn înălțat vieței și către tot ce e soare, tărie, linie dură:

„Am avut norocul să regăsesc după milenii de rătăcire și pribegiri calea care duce la un Da și un Nu! Eu predic Nu, pentru tot ce slăbește, istovește. Eu predic Da, pentru tot ce întărește, ce răspîndește forță, ce desăvîrșește simțul forței".

Din Pindar și din lirica greacă purcede elanul trăirei nietzscheiene, dar ceva nou este totuși în trăirea aceasta: iubirea pămîntului, de atîteaori și sub atîtea forme propovăduită în cărțile filosofului. Această dragoste nu-i va preface nici cînd viața în valoare minoră și scepticismul aparent în organică mistuire:

...„Eu calc pe pămînt:

Ce-mi folosește că e mare ori mic? Că se chiamă mlaștină ori cer? O palmă de pămînt mi-e deajuns; numai să fie cu adevărat pămînt și țărînă!..."

Așa dar aripile avîntului transcendent sunt pururi îngreunate la Nietzsche de viziunea anteică masivă și într'un anumit sens; căci despre *conformismul* teluric al filosofului, s'ar cuveni — credem — să se discute mai pe îndelete, ca o trăsătură esențială a acestuia.

Spre a ne orienta însă în problema unei metafizici nietzscheiene, putem utiliza cu folos distincția pe care o face criticul *August Messer*. Acesta împarte evolutiv gîndirea nietzscheiană în două etape, *Menschliches, allzumenschliches* avînd caracter hotarnic. Ar fi vorba de o îndreptare a lui Nietzsche, după data cînd a fost scrisă această carte (1876-1878), către o tematică „pozitivistă", către o desfacere din inconsistențele tinerești ale transcendenței. Cităm din cartea de mai sus două pasagii concludente în acest sens, nu fără a ne întreba însă dacă în ceiace a scris Nietzsche după 1878 și mai ales în Zarathustra (1883-1892) nu se găsesc cumva aceleași tendințe de alunecare în problematica iraționalistă:

*Primul citat.* „Este adevărat că ar putea să existe o lume metafizică; absoluta posibilitate a faptului abia poate fi combătută. Noi vedem toate lucrurile printr'un cap de om și nu putem tăia acest cap; totuși rămîne întrebarea, ce ar mai fi

www.dacoromanica.ro

*Al doilea citat.* „Este caracteristic pentru o cultură superioară faptul, că ea preţueşte micile adevăruri, neînsemnate, cari au fost descoperite printr'o metodă strictă, mai mult decît erorile fericite şi orbitoare cari purced dela epocile şi oamenii metafizici inspiraţi".

Am reprodus aceste două pasagii din *„Omenesc, prea omenesc"*, pentrucă în ele se vede limpede poziţia lui Nietzsche faţă de problema metafizică. Că acele „erori purtătoare de fericire şi orbitoare" — die beglückende und blendende irtümer — corespund obiectivelor metafizice, transcendentului, lucrului în sine şi aşa mai departe, nu mai este util să subliniem. Iată dar de ce spuneam, că la întrebarea asupra atitudinei lui Nietzsche faţă de metafizică, s'ar părea că putem răspunde în sens afirmativ; că putem adică considera *formal* drept o adeziune a gînditorului nostru la virtuozităţile transcendente, toată acea constantă exuberanţă lirică şi sete de necunoscut şi nestabil.

De fapt, adevărata înţelegere a existenţei nietzscheiene o căpătăm apelînd la mărturisirile originale cuprinse in scrisori şi la acele puţin cunoscute pasagii din utilul Nachlass, elemente asupra cărora nu ne vom extinde, considerînd suficientă această, stăruitoare, ivitaţie la lectura postumelor şi scrisorilor nietzscheine. Mai este însă un fapt de semnalat. Dacă filosofia lui Nietzsche, nu este azi la îndemîna curioşilor şi a pasionaţilor sub forma unui sistem, avem în schimb în *Voinţa de putere*, cartea esenţială a filosofului — Baeumler crede a afla aci chiar un sistem — condensate opiniile maturităţei rodnice a lui Nietzsche. In această scriere însă, aflăm definitiva atitudine faţă de viaţă şi de cosmosul gîndirei. Şi această atitudine se poate numi astfel: pozitivism, sau dacă vrem *realism extatic.*

Dar, e vremea să ne adunăm argumentele, precedîndu-le de o ultimă consideraţie critică. Socotim anume că se cuvine întemeiată o distincţie între *expresia formală* şi *stilul lăuntric* nietzscheian. Familiarizat prin prelungit contact cu filosofia ontologică grecească, antisocratic şi deci antiraţionalist (în sensul socratic al cuvîntului), Nietzsche ajunge la aversiunea pentru dialectica fluidă a metafizicei prin înrîurirea *metodei* schopenhaueriene, renunţînd la un Hölderlin de pildă — „mein Liebling aus der Zeit des Gymnasium" — şi însingurîndu-se treptat în cercul unei fericiri cu punct de reazem în

www.dacoromanica.ro

gîndul pur. Cîndva, spre sfirşitul vieţei, va avea din nou în Zarathustra sentimentul revenirei la ceiace a fost odinioară. Atunci însă trăirea nietzscheiană va fi ca şi încheiată.

Dar asupra lui Nietzsche nu vom putea pronunţa niciodată cuvîntul hotărîtor, ci vom socoti cel mult că îl înţelegem în diferită măsură; sau cum ne spunea *Cysarz*, Nietzsche este *mehr erlebt als gelesen*, mai mult trăit, decît citit, din care eroare — dacă este drept să o numim astfel — trebue să ne silim constant a ne desface. Ca omul de felurit şi ca fiinţa acestuia, care i-a fost obiectul preferat, după cum scrie *Klages*, a fost şi Nietzsche însuşi; deaceia poate, în ciuda tuturor aparenţelor, el este cel mai puţin artifical dintre toţi gînditorii lumei.

C. SĂNDULESCU

## REVISTA CĂRŢILOR

*Ion Nisipeanu*. Pregătirea şi perfecţionarea corpului didactic. Editura *„Muscelul"* Bucureşti.

Aceasta este prima lucrare dintr'o serie de opere pedagogice şi didactice — originale sau traduse din literaturi streine — pe care un grup de profesori şi de învăţători, în frunte cu profesorul I. Nisipeanu, îşi propune să le dea la iveală în editura *„Muşcelul"*. Scopul lor este de a pune la îndemîna corpului didactic primar şi secundar o întreagă literatură pedagogică, ce îi poate fi de folos în exerciţiul carierii; în al doilea rînd, de a contribui la răspîndirea în straturi cît mai largi — ale societăţii romîneşti *a interesului* pentru probleme de cultură şi de educaţie.

Lucrarea cu titlul de mai sus, punînd problema pregătirii şi perfecţionării corpului didactic secundar şi primar, face dovadă că adevăratul progres al învăţământului stă în temeinica pregătire a învăţătorului şi a profesorului secundar şi în necontenita lor rîvnă de perfecţonare iar nu în aparatul de organizare a şcoalei; în legi şi în regulamente. Legile şi regulamentele nu dau suflet; ele creiază cadre exterioare. Dacă înăuntrul acestor cadre, oricît de minunate, omul, chemat să lucreze, nu aduce o pregătire serioasă sau nu este călăuzit de focul sacru al idealului, pe care trebue să-l servească, în zadar sunt cadrele. Deci învăţămîntul şi idealul educativ sunt în funcţie de om şi depind direct de pregătirea şi entuziasmul lui.

Lucrarea D-lui I. Nisipeanu cuprinde trei părţi

www.dacoromanica.ro

1) pregătirea și perfecționarea corpului didactic primar;
2) pregătirea și perfecționarea profesorului secundar.
3) articole complimentare (Jocul și munca; Arta și educația; Organizarea practică a învățămîntului primar).

In prima parte a lucrării — pregătirea învățătorului —, plecînd dela constatarea că rolul primordial al școalei primare este *„de a învăța pe elevi carte"*, adică un rol intelectual, autorul ajunge la concluzia că creșterea copiilor sub raportul bunelor deprinderi—, adică sub raportul moral, este al doilea și cel mai înalt scop al școalei. Servind acest scop — indisolubil legat de învățătura de carte — școala continuă educația din familie, educația celor 7 ani de-acasă, sau, în cazul cînd familia prea neajutorată spre a face un început de educație, a lăsat un gol, atunci școala să împlinească ea, singură, acest rol. Pentru a corespunde acestei duble îndatoriri, învățătorul trebue să aibă el, în primul rînd, o cultură generală bogată și apoi o pregătire de specialitate: pregătirea metodică. Pentru ținerea pasului cu progresul necontenit al cunoștințelor omenești, învățătorul are nevoie de cărți. Unii, destul de puțini, și-le pot procura singuri. Alții, și cei mai mulți, din lipsă de mijloace ori din cauza izolării în care trăesc pela sate, nu și le pot procura. In acest caz se impune consultarea unei biblioteci. Pentru împlinirea acestei nevoi, autorul propune înființarea de biblioteci pe județe, din cotizațiile lunare ale învățătorilor din județ. Mai înainte de orice însă, profesorii de școli normale sunt datori să trezească și să întrețină în spiritul elevilor normaliști — viitorii învățători — pasiunea cetitului, a auto-instruirii, cel mai sigur mijloc al împrospătării și desvoltării culturii generale, precum și al formării personalității învățătorului.

Intr'un alt capitol, „Rolul social al învățătorului", autorul se ocupă de înrîurirea, pe care învățătorul împreună cu preotul trebue să o exercite, din punct de vedere cultural-social, asupra consătenilor lor. In legătură cu această idee, este pusă în lumină fericita inițiativă a marelui Spiru Haret, care a îndemnat pe preoți și pe învățători să se pună în fruntea mișcării de ridicare economică și socială a satelor, înțelegînd că școala adevărată nu se poate face într'un mediu de sat, bîntuit de mizeriei și de boli, ci într'o atmosferă mai senină de sat înstărit. Ultimul capitol al acestei părți este închinat perfecționării învățătorului.

Partea a doua a lucrării este destinată pregătirii profeso-

www.dacoromanica.ro

rului secundar, spre a corespunde îndatoririlor sale didactice, precum şi rolului său cultural, social şi naţional. In primul rînd, serioasă şi aprofundată pregătire a specialităţii, ceeace nu înseamnă renunţarea la cultura generală, ci adîncirea uneia sau a doua specialitate în cadrul culturii generale. Cît de necesară îi este profesorului secundar cultura generală, indiferent de specialitate, se vede din propunerea autorului ca în clasele cursului inferior — în scopul stabilirii unei strînse corelaţii între diferitele obiecte — specializarea să nu meargă prea departe, ci cursurile să fie predate (după afinităţile dintre obiecte) de un număr restrîns de profesori. In felul acesta trecerea dela şcoala primară la cea secundară nu s'ar face prea brusc : acolo, un singur dascăl : aicea, de fiecare studiu un profesor.

In capitolele următoare se vorbeşte de rolul cultural al profesorului secundar, rol, care, spre a fi bine îndeplinit necesită din partea acestuia şi o cultură filosofică, din care trebue să facă parte în mod indispensabil : psihologia, logica şi sociologia. Această cultură filosofică, — încoronare firească a culturii generale şi a pregătirii de specialitate — va conduce pe profesorul secundar în mod sigur la alegerea celei mai potrivite concepţii filosofce despre lume, despre viaţă şi despre Dumnezeu, iar această concepţie, în convingerea caldă a autorului, n'ar putea fi alta decît cea *spiritualistă-creştină*. Este deosebit de interesant şi de convingător capitolul „Pregătirea pedagogică a profesorului", în care concepţia spiritualistă despre univers este analizată pe larg. Il semnalăm îndeosebi cititorilor acestei recensii. Nu mai puţin interesant, capitolul „Rolul educativ al profesorului", rol, pe care îl îndeplineşte prin coordonarea a patru factori : familia, relaţiile elevilor între ei, cultura personală a elevilor prin lecturi proprii şi atmosfera afectivă a clasei. Capitolele „Rolul social al profesorului" şi „Perfecţionarea profesorului secundar", ambele deopotrivă de sugestive, închee această parte a lucrării.

A treia parte, cu scopul de întregire a ideilor semănate în cele două părţi constitutive ale lucrării, pune problema raporturilor dintre joc şi muncă, precum şi a celor dintre artă şi educaţie.

In întregul ei, lucrarea de faţă — fruct al experienţii unui vechiu şi încercat pedagog — este o operă bine gîndită, scrisă cu multă căldură sufletească, şi oferă o lectură dintre cele mai instructive.

P. I. TEODORESCU

www.dacoromanica.ro

*Ilie Anesia,* Miorița, Imprimeriile Coperativei „Școala Poporului".

Autorul acestui volum aduce un mare aport folclorului romînesc și anume ne prezintă o nouă variantă capodoperei poeziei populare Miorița, culeasă pentru prima oară de V. Alecsandri.

Eroul nu ni se mai prezintă resemnat atît în fața destinului cît și în fața urii celorlalți ciobani străini, ci dîrz și pornit spre o împotrivire.

Ținuta impecabilă precum și gravurile frumoase îi dau cărții un dublu efect estetic și artistic.

TUD. B.

## REVISTA REVISTELOR

*Glasul Strămoșesc,* Sibiu An. VII, Nr. 2, Fondator † *Dr. Ion Banea,* director Prof. *N. Petrașcu.*

La Sibiu apare pe linia dreaptă a martirului Ion Banea această revistă scrisă „în duhul Ardealului legionar". Peste frămîntările vremurilor gîndul curat și fapta dreaptă au triumfat și vor triumfa. Glasul Strămoșesc vestește calea adevărată, singura cale.

In plămădirea Romîniei legionare aceste reviste ale plaiurilor noastre de pretutindeni poartă făclie nestinsă și arde de tăria biruinței legionare.

*Omul nou,* Brăila, An. VI Nr. 10, director *Stere Mihalexe.* Citim pe lîngă bogate articole, dări de seamă amănunțite asupra activității locale legionare. Fiecare colț de țară și-a pornit munca pe care trebue s'o ducă după un plan alcătuit din realitatea specifică a regiunii. Omul nou oglindește viu această idee.

L. Ț.

## AM PRIMIT LA REDACȚIE

**Cărți și broșuri:** *Alexandru Ilea,* In tovărășia lui Lucifer, București 1940; *Pr. Const. P. Beldie,* Contribuția Bisericii ortodoxe romîne la întărirea naționalismului; *Arg. D. C. Monteoru,* Teozofia și romanul Adam și Eva.

**Reviste:** *Viața Basarabiei,* An. IX, Nr. 7—12;

*Luminătorii,* An. IV, Nr. 7—11, (Dir. Priseciuc);

*Romînia Eroică,* An. IV, Nr. 5—8, director: Ion Colfescu — Delaturda; *Popasuri,* An. I, Nr. 1.

www.dacoromanica.ro

S'a pus sub tipar după 3 săptămîni dela apariție

EDIȚIA A II-a

# TEORIA COMUNITĂȚII OMENEȘTI

DE

TRAIAN BRĂILEANU

**Pagini 640** **Lei 250**

Comenzile la Editura „Cugetarea", București, str. Popa Nan, 21

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE
ARTE GRAFICE
AL ZIARULUI
UNIVERSUL
BUCUREȘTI, STR.
BREZOIANU, 23-25

*7 Lei Exemplarul*

www.dacoromanica.ro